

139 140 פ ר ו ט ו ק ו ל מ ס י
מישיבת ועדת הכלכלה
שהתקיימה ביום ד', ט"ו בכסלו, תשל"ו
8.30 (19.11.75) שעה

נ כ ח ו

חברי הועדה:
היו"ר י. הורוביץ
פ. גרופר
ע. הדר-הורוביץ
א. זילברברג
י. כהן
א. לבני
מ. לוונבראון
י. פרנק
י. שערי

מוזמנים:
נ: אג"ת - יועץ לשר החקלאות לענייני מועצות
י. בן-חיים - מטעם מועצת הזיתים
מר דר-זיו - יועץ משפטי, משרד החקלאות
מר הורוביץ - מטעם האיחוד החקלאי
מר עארטול - מנהל מועצת הזיתים
ח. שפניץ - מטעם משרד המשפטים

מזכיר הועדה: מ. פלקסר

יועץ כלכלי לועדה: ד. לב

רשמה: מ. סרלו

סדר היום: 1. הצעת חוק להקמת מועצת טבק (חה"כ קורן)

2. צו בדבר הקמת מועצה לזיתים ושמן זיתים
(מזנים סוריים).

היו"ר י. הורוביץ: אני פותח את הישיבה.

פעולות למניעת תאונות דרכים

היו"ר י. הורוביץ: העניין עומד זמן רב על סדר היום. אני מציע לבחור ועדת משנה לעניין זה. אני מציע ועדה כדלקמן: היו"ר ה. זיידל, חברים: י. מודעי, א. אבטבי, א. לבני, י. יודין וי. פרנק.

ה ו ח ל ט

להקים ועדת משנה בראשות חה"כ זיידל וכהשתתפות החברים: מודעי, אבטבי, א. לבני, י. יודין וי. פרנק, לעניין פעולות למניעת תאונות דרכים.

חוק המועצה לסבק - ייצור ושיווק תשל"ה-1975

ד. קורן: נוכחתי לדעת שהטיפול במגדלי הסבק בישראל לא היה בסדר. המכס הטיל עוד סכום, ואני הבעתי דעתי שחלק מזה צריך לעבור למגדלים כדי שיוכלו לגדל את הסבק. אמרו לי מקימים ועדה שתבחן את התחשיב של גידול הסבק, כמה עולה טונה, מה ההוצאות לדונם וכו'. זה נמשך שנה. כסופו של דבר ראיתי שהעניין לא מוסדר בחוק. הדברים נעשים בצורה שאיננה מקובלת על החקלאים בישראל. 95% מהסבק מגדלים ערבים. התודעה החקלאית שלהם מפותחת. הגיע הזמן להקנות להם את התודעה שיש למועצות של המגדלים היהודיים. אז הגשתי הצעת חוק די מפורטת ושר החקלאות תמך בה והציע לי להפגש עם מר דר-זיו. את הניסוח עשה דר-זיו ואני רוצה להודות לו על העבודה הטובה שעשה. אני מקווה שלא תמצאו בה פגם ותאשרו אותה. יש בחוק כל מה שיש בחוק מועצת הירקות והפירות או מועצה אחרת שהיא בעיקרה בנויה על מגדלים יהודיים.

בענף הסבק הגידול הפסטק. היום יש 11,000 דונם ו-600 טון סבק, בשנת 1960 היה 38 אלף דונם ו-1700 טון. יש התנזיה, הסבק ש"דובק" מטפלת בו ומייצאת זו תערוכת של סבק. "דובק" מייבאת סוגי סבק שונים ואנחנו יכולים לייצר את המרכיב של הסבק המקומי. אם המחירים יהיו מתאימים, אפשר יהיה לייצא וגם לתת לעיבוד המקומי. יש פה חקלאים שיודעים שאנחנו מייצאים חיטה כבדה ואנחנו בכל זאת מייבאים חיטה. אני מאח ממליץ על זה שתאשרו את הצעת החוק הזאת לקריאה ראשונה ולא תעכבו את זה לקריאה ראשונה ואת התיקונים תעשו אחר-כך.

הדפסת ההצעה הכחולה לוקחת זמן. את כל התיקונים אפשר להכניס בין הקראה הראשונה והשנייה והשלישית.

היו"ר י. הורוביץ: אנחנו מנישים למליאה דבר שעברנו עליו או שאנחנו חותמים על זה באופן עוור? נגיד שאנחנו מאמצים את הצעת החוק של חה"כ קורן ואת השינויים נעשה בסיבוב הבא?

ד. קורן: אני מתאר לי שחברים עברו על זה. אם יש שאלות אפשר לענות על זה ולגמור. הועדה עובדת לאט. העניין היה צריך לבוא בקיץ שעבר ובגלל סצרי הכנסת אי אפשר היה להכניס את זה. כאשר הכנסתי את זה, זה לקח 5 דקות בכנסת עם תשובת שר החקלאות. אני מבקש לסייע עכשיו. אינני שולל אפשרות שיהיה דיון אבל לפחות להעביר את זה. אני רוצה לדאוג לכך שלחקלאים הערבים תהיינה אותן הזכויות.

היו"ר י. הורוביץ: אני הבטחתי לחה"כ קורן להניח את ההצעה על שולחן הועדה. היום לא יתקיים הכירור. יש לנו אומס של הצעות חוק והצעות לסדר היום. אני לא חושב שיש טעם להניח את ההצעה ללא דיון.

האם יש לחה"כ קורן או למר דר-זיו הסבר על הדבר המיוחד בעניין זה?

פ. יפהר: בדרך הכלל היוזמה להקמת מועצות ייצור באה ממשרד החקלאות. מדוע כאן יש הצעת חוק פרטית? מדוע דוקא היום צריך להקים את המועצה ולתת לה שינויים, אם בסך הכל מדובר על 500 טון ייצור? יש פה עניין עם "דובק". נצטרך להזמין אותם. אין פה עניין של הצע וביקוש אלא עניין של הפכס. מדוע משרד החקלאות לא יזם את ההצעה?

ד. קורן: בשעתו סיפל בזה חלפון שהיה יו"ר המועצה. דיברתי אתו על העניין והוא אמר שהם חושבים על זה אבל לא הגיעו לזה. שר החקלאות תמך בהצעה ואמר שהוא התכוון להגיש הצעה, אבל זה יכול לחסוך זמן. אני עומד ליפנים של החקלאים בגליל ולכן העליתי את ההצעה הזאת שאני חושב שהיא מוצדקת ובושה שלא הוצעה עד עכשיו.

א. זילברברג: אנחנו בעד יוזמה של חברי-כנסת ושצריך לאפשר להם להגיש הצעות. ההצעה מתואמת עם אלה העוסקים בזה. העניין הוכן לדיון. אני מקווה שלא נצטרך להקדיש לזה זמן רב. אנחנו באמצע קדנציה וכמעט לא עשינו דבר בקשר לפעילות המועצות. אני חושב שניתן לזרז את הדיון בהצעה.

מר דר-זיו: למשרד החקלאות יש עניין בהקמת המועצה. יש 12 מועצות ורק 5 מהן הוקמו על פי חוק. יש מועצת הפרחים שיש לנו אתן בעיות חמורות שזה דחוף יותר. משרד החקלאות תופך בהצעת חה"כ קורן.

לשאלת חה"כ גרופר - דוקא העובדה שהמועצה לא מתפתחת כמו שרוצים, מחייבת שתהיה מועצה על פי חוק והענף יתקדם. יש מונופול שמפריע להם מאד. מאחר שהם לא מאוחדים יש להם קשיים. המועצה צריכה לעזור להתגבר על הקשיים.

מר עארטול: גידול הטבק בארץ הוא ותיק. בשנות ה-60 היו קיימות כמה חברות שעסקו בטבק, ביניהן חברה ערכית בנצרת. הגידול הגיע ל-40 אלף טון ומאז התחיל לרדת. אחד הגורמים לזעקתו של המגדל זו השתלטות התעשייה על מחירי הטבק וקביעת הסוגים, זמני הספקה וזמני קליטה מהמגדל.

ב-1969 היכול נשאר אצל בבתים. דובק קנתה את כל החברות, ואחד מאלה שהיו אחראים למועצה, נתן יד להשאת הטבק אצל המגדלים עד שדובק קנתה אותו והיא קיבלה אותו כמעט בחינם, היא שילמה 700 ל"י לטובה. למגדל לא היתה הגנה. למגדל לא היה כדאי לגדל טבק. המגדלים התחילו לגדל זנים שהחברות ייכאו מחו"ל ונציג החברה אמר שזה לא מתאים. הוכחנו שכל הטענות באות כדי שיוכלו לקנות את הטבק במחיר זול. היינו מוכרחים למצוא שוק בחו"ל והצלחנו. קיבלנו 11 ל"י בממוצע לקילו, מחיר מביתו של המגדל. שלחנו 80 טון ליצוא והמגדל קיבל תמורה מתאימה. חילקנו את הארץ לשני איזורים, בהר קיבלו 11 ל"י נטו ובאיזור נצרת 10 ל"י. היום יש לנו טבק באיזור הגליל העליון, היכול הוא 600 טון. כשנה הבאה אנחנו יכולים להגדיל את הייצור אם יהיו תנאים הוגנים למגדלים. אפשר יהיה לחסוך ביבוא.

מר בן-חיים: הנסיגה באה כי אין פונקציה במשרד החקלאות שמגינה על החקלאים. היום מטפלים בזה 4 משרדים. יש פקודות מנדטוריות עם סעיפים רבים הנותנים למכס סמכות לטפל בנושא הטבק.

היו"ר י. הורוביץ: מדוע משרד החקלאות לא יכול להתקשר על מחיר מסוים ולקבוע עם משרד המסחר והתעשייה כדי שהחברה היחידה תקנה את זה במחיר קבוע?

מר בן-חיים: היום שלושה משרדים מטפלים בזה וזאת התוצאה שיש התרוצצות ויש נסיגה.

י. ברגר: זה מקרה קלאסי כשחסרה מועצה ויש קשיים של קליטת התוצרת. המחיר היה נמוך מאד. עד לפני שנה הממשלה קבעה את המחיר ולא התעשייה. משרד החקלאות קבע את המחיר לפי תכתיב של התעשייה שהיתה לה אלטרנטיבה של יבוא. התעשייה אמרה שמשרד החקלאות קובע מחיר אבל לא למעלה מכך וכך שזנות. היות והחקלאים גידלו יותר טונות, התוצאה היתה שהטבק נשאר בבתיהם. המוצר התעשייתי מחייב תקופת תסיסה וטיפול שלוקחים בערך 6 חודשים עד שנה.

היו"ר י. הורוביץ: הויכוח בין מחיר זול בחו"ל ומחיר יקר, במה אתה יכול לחייב אותם? משרד המסחר והתעשייה יכול לעשות את זה יותר טוב ויותר מהר מאשר המועצה.

י. ברגר: אם המועצה בעלת סמכויות היא יכולה לטפל בטבק הזה בכמה דרכים. לפני שנה היה יכול קטן.

היות ודרכי הקליטה של הטבק היתה הבעיה העיקרית, הבעיה קשה עתה יותר כי יש מונופול.

היו"ר י. הורוביץ: משרד המסחר והתעשייה נותן ליבוא רשיונות. מי מפריע להם לומר שאם התעשייה לא קונה את הטבק, היא לא תקבל רשיונות יבוא?

מר חר-זיו: האוצר יפסיד את הכלו על הטבק.

י. ברגר: התעשייה היתה דוחה את קבלת הטבק מהמגדלים בטענות שונות.

היו"ר י. הורוביץ: כמה ישתנה המצב אם יהיה חוק?

י. ברגר: היות ואנחנו קשורים במערכת חוקים מהתקופה הפנדטורית שקשה לשנות אותה, למרות שמנכ"ל החקלאות ומנכ"ל המכס הגיעו לדעה שצריכים לעמוד על ההסדרים השונים, העובדה היא שאין סמכות לרכוש את הטבק מהחקלאים ואין סמכות שיכולה לייצא.

היו"ר י. הורוביץ: דובק היא בידי משרד המסחר והתעשייה. המכס מרויח מהיבוא.

ע. הדר-הורוביץ: מה תשנה המועצה לעומת המצב הנוכחי.

י. ברגר: אם בסמכויות המועצה יהיה שאין אפשרות להוציא רשיון יבוא בלי אישור המועצה - זה יעזור.

ע. הדר-הורוביץ: היום שר החקלאות יכול לעשות זאת. ע"י חוק המועצה אתה יכול לחייב את פלוני ואלמוני שאינם רשאים למכור לדובק. לא ידעו טבק לשיווק בלי שהמועצה תאשר.

לגבי היצוא הדבר שונה. כוחה של המועצה לא יגדל מכחינת היצוא לעומת המצב היום. הדבר היחידי הוא לננוע את שבירת שוק המגדלים ולהשיג מימון; לקחת מהמחסנים המרכזיים ולהמתין שנתיים. למועצה יש יותר אורך נשימה מאשר לפרט.

אם ע"י הגדלת הרווחיות נגיע לכך שגידול הטבק לא יצטמצם, זה כדאי, מדוע היום מייבאים יבוא מתחרה? אני חושב ששר החקלאות יכול להתגבר על זה.

פ. גרוסר:
אני רוצה לשמוע את כל הגורמים. אני בעד מועצה אבל הייתי רוצה לשמוע מה הולך.

ע. הדר-הורוביץ:
גם אני תומך בהקמת המועצה. עלינו לשמוע את כל הגורמים הנוגעים לענין לפני שנחליט.

י. כהן:
מצטרף להצעה לשמוע את כל הגורמים ולאחר מכן להסיק מסקנות. טובת החקלאים לנגד עינינו כראש וראשונה. אם המועצה תשרת אותם או לא, את זה צריך לבדוק. אני קורא שהמחיר עלה מ-6 ל-11 ל"י. אני מציע לתת עדיפות גבוהה לדיון.

י. ברגר:
אם בסקטור היהודי יש ארגונים שמייצגים את החקלאים, פה אין שום ארגון. היו פעם 4000 מגדלים, היום זה ירד ל-1000. הבעיה היא: איך נקלט הטבק מהמגדלים הבודדים. יש מפעל גדול אחד שמכתיב את התנאים בשטח.

היו"ר י. הורוביץ: למשרד שלכם יש חלק בזה.

י. ברגר:
משרד החקלאות אינו יכול לבוא במקום ארגון שיווק וקואופרטיבים מקומיים, הוא בא כשכל זה ישנו ואז הוא מסייע.

היו"ר י. הורוביץ:
לו זה היה בידי, הייתי קובע מחיר ולא הייתי נותן לדובק רשיון בלי שתקבל את הטבק כמחיר כזה וכזה.

י. ברגר: יש 300 מיליון ל"י הכנסה מהכלו.

מר עארטול: אני מזמין את חברי הועדה לסיור בכפרים.

ד. קורן:
אני מבקש שזה ייעשה בהקדם האפשרי. תקראו את החומר צמח שבוע וכיום רביעי אפשר להתחיל בדיון.

היו"ר י. הורוביץ:
התאריך תלוי במזכירות הועדה. הכטחתי שהישיבה הראשונה תהיה היום, יותר אינני יכול להבטיח מתי יהיה המשך.

המשך הדיון נדחה.

צו בדבר הקמת מועצה לזיתים ושמן זיתים
(מזנים סוריים)

פ. גרופר: מציעים שזה יהיה חלק ממועצת הפירות, ואת הכללים יביאו אחר-כך. לפי דעתי כדאי לדעת את הכללים כאשר דנים בענין. כך נהגו גם בפרחים.

י. ברגר: יש שוני יסודי בין הצעת חוק זה לכין הפרחים. חוק הפירות קבע, בסעיף 2, שתי אפשרויות: האחת, שענין הזיתים וענין הגפן ליין יכולים להיות כלולים במועצת הפירות; אפשרות שניה, ע"י צו של השרים ואישור ועדת הכלכלה להקים מועצה לזיתים או לגפן יין נפרדת, ואז הסמכויות של אותה מועצה תהיינה כסמכויות מועצת הפירות. הכללים יובאו בכל פעם לוועדת הכלכלה לאישור. הככלים שכבר נקקשו לגבי פירות לא יחולו על זיתים כי שם נאמר שזה חל על אותם הפירות ולא מופיעים זיתים סוריים. המדובר בזיתים בעל, אלה שני גידולים שונים, לזיתים הסוריים לא צריך השקאה והיכול יותר קטן, הוא מגיע ל-200 - 300 קילו, והיכול של הזיתים האירופיים מגיע לאלף קילו. התחולה של הזיתים שונה. הזיתים הסוריים מכילים אחוז יותר גדול של שמן והם בעיקר מכוונים לתעשיית שמן זיתים. אם היבוא טוב ומגיע ל-22 אלף טון, 16 - 18 אלף טון נועדים לשמן והיתר למאכל וכיבוש.

א. לבני: מציע שאלת שיבקרו בכפרים שמגדלים בהם שבך יתענינו גם בבטיית הזיתים, שם יש בעיקר זיתים של גידולי הבעל.

זה נושא חדש שהייתי רוצה ללמוד אותו. איך יגיעו המגדלים לייצוג? אותם מפעלים שכובשים משמיש גם כובשים זיתים. אני מציע לבדוק את זה.

מ. לוונבראון: הדיון מוקדם והועדה לא מקבלת היום סיכום. היות ואיננו יודעים איך מרכיבים את המועצה ומי מיוצג בה ומי ממנה אותה, יש צורך לשמור. עקרונית אינני מתנגד להקמת המועצה, אבל אני רוצה ללמוד את הפרטים.

היו"ר י. הורוביץ: אני מציע לאשר את הצו ולהקים מועצה לייצור זיתים. הכללים יובאו לאישור הועדה.

מ. לוונבראון: האם אי אפשר לחכות עוד שבוע?

א. לבני: מצטרף להצעה לדחות את ההכרעה לשבוע כדי שנוכל לבדוק את הבעיה.

ה צ ב ע ה

ברוב דעות הוחלט לאשר את הצו להקמת המועצה לזיתים ושמן זיתים.
נמנעו: חה"כ לוונבראון ולבני

ש ו נ ו ת

היו"ר י. הורוביץ: נפגשתי עם סגן מנכ"ל החקלאות שאמר שהם שוקלים אפשרות לוותר על השירותים הוטרנינריים יכול להיות שיטילו את זה על המשחתות ולא על מועצת הלול. אבל הנושא לא עומד לדיון היום.

ביום רביעי יתקיים סיור במספנות ובבית דגון יש חשיבות הניסע ואני מבקש מחברים להשתתף.

מ. לוונבראון: מבקש להחיש את הדיון בענין קרקעות הבדואים.

הישיבה ננעלה בשעה 10.00